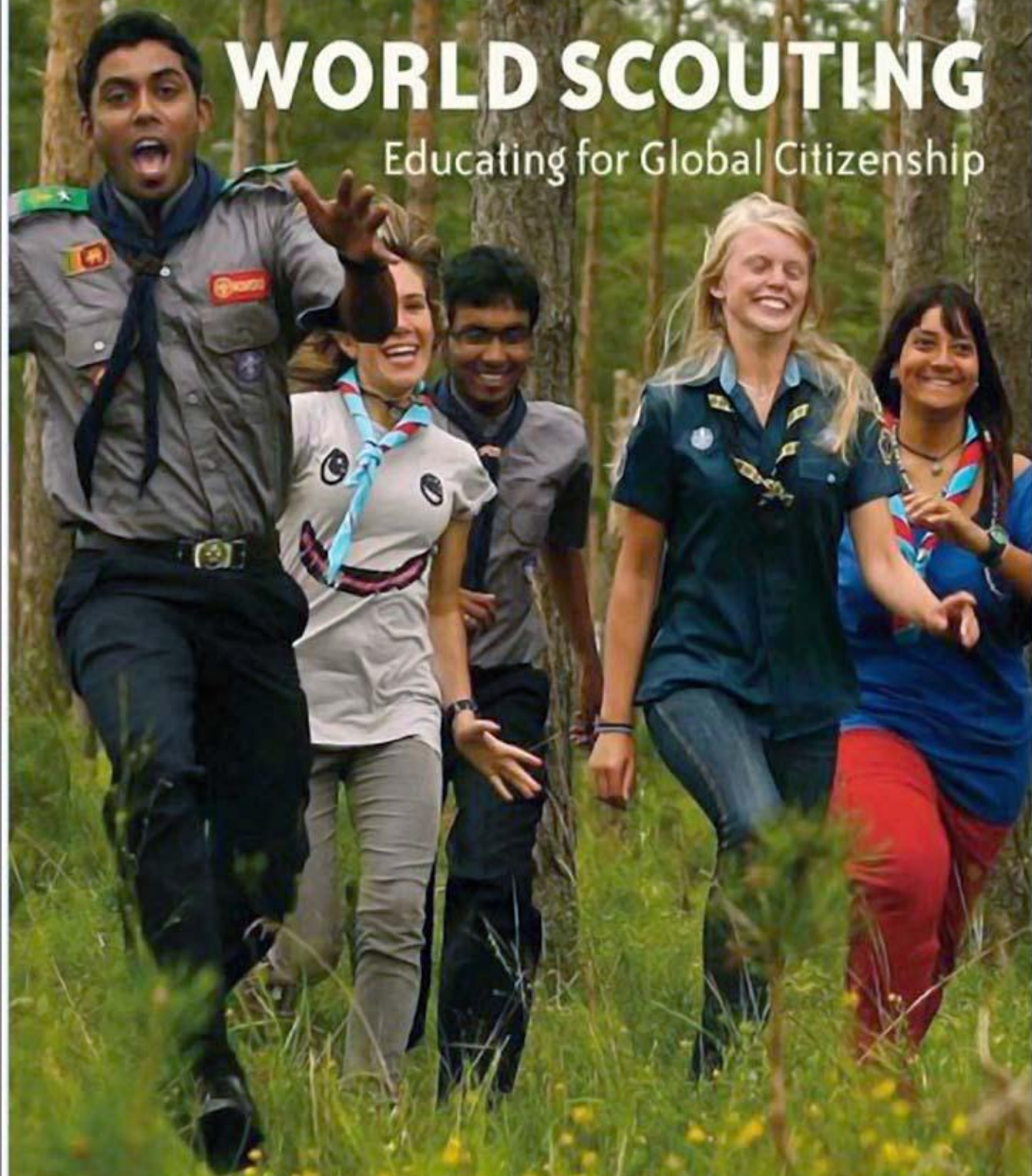

WORLD SCOUTING

Educating for Global Citizenship

EDUARD VALLORY

Eduard Vallory

WORLD SCOUTING

Educating for Global Citizenship

(PALGRAVE MACMILLAN, New York 2012, xx a 236 stran)

V roce 2007 obhájl Eduard Vallory na barcelonské univerzitě (Universitat Pompeu Fabra) PhD. disertaci *Global Citizenship Education: Study of the ideological bases, historical development, international dimension, and values and practices of World Scouting*. O této pozoruhodné skautské disertaci jsem informoval naši skautskou veřejnost stručnou recenzí v časopise *Na dobré stopě*, 190 (září) str. 5–7 (2010) a 191 (říjen) str. 3–4 (2010).

Na univerzitě úspěšně obhájená a na internetu v angličtině a španělštině (katalánštině?) dostupná disertace zaujala natolik, že byl její autor požádán, aby disertaci aktualizoval a přepracoval do knižního formátu. To se mu skvěle podařilo a jeho kniha *World Scouting, Educating for Global Citizenship* spatřila světlo světa 15. března 2012 s prodejní cenou 55 liber šterlinků. Autor rukopis aktualizoval, zestručnil, přepracoval a zpřehlednil jeho strukturu a dosáhl tak toho, že byla nejen skautům a skautkám, ale i veřejnosti nabídnuta svým způsobem dosud jedinečná publikace, která se věnuje s využitím vědecké historické a sociologické analýzy podstatě světového skautského hnutí, jak je reprezentují především dvě největší světové skautské organizace *World Organization of the Scout Movement (WOSM)* a *World Association of Girl Guides and Girl Scouts (WAGGGS)*, aniž by opomíjela diskutovat i další počtem členů méně významné mezinárodní a národní skautské organizace. Je možno s klidným svědomím konstatovat, že autor, sám skaut, vycházející z vlastního výzkumu skautingu a skautského hnutí a vlastního prožitku, předložil první skutečně kvalitní vědeckou publikaci věnovanou komplexní studii světového skautského hnutí, publikaci mimořádné hodnoty, jakou skautské hnutí dosud nemělo a jejíž potřeba se již delší dobu jevila jako doslova nezbytná a velmi potřebná.

Předmluvu (str. xi-xv) napsal emeritní profesor univerzity v Torontu dr. Joseph P. Farrell (Ontario Institute for Studies in Education, University of Toronto, Past President, Comparative and International Educational Society), skaut od roku

1948. Následuje autorovo poděkování (str. xvii-xix) všem, kteří mu byli při vzniku této publikace nápomocni, a poté krátký úvod (str.1–5), kterým autor uvádí čtenáře do diskutované problematiky. Kniha je složena ze tří hlavních kapitol a závěrečných poznámek (dodatku, poznámek k textu, obsáhlé bibliografie a indexu). Autor nejprve podrobně diskutuje historické počátky skautingu v letech 1907-1920, aby se pak věnoval rozboru světového skautského hnutí, jehož oficiálnímu vzniku připisuje až rok 1920. Za pozoruhodné považuje, že *světové skautské hnutí* je především reprezentováno dvěma největšími *světovými skautskými organizacemi* WOSM a WAGGGS, které obě vycházejí z téměř shodných principů a zásad, do vínku skautskému hnutí vložených jejich zakladatelem Robertem Baden-Powellem (dále jen B-P). Vše, co v souvislosti se skautingem ve světě předcházelo roku 1920, se podle Valloryho v podstatě odvíjelo od britského skautingu, který tehdy sloužil pro všechny a všude ve světě jako vzor a model. Vallory považuje za oficiální počátek světového skautského hnutí první světovou skautskou konferenci v Londýně v roce 1920, kde byly položeny základy chlapecké světové skautské organizace později nazvané WOSM brzy následované i formováním oficiálních základů dívčí světové skautské organizace nesoucí název WAGGGS. A neopomene zdůraznit, kolik významných světových osobností včetně amerických astronautů prošlo skautskou výchovou. Jeho pozornosti neušel ani kategoricky odmítavý a vysloveně nepřátelský vztah fašistických, nacistických a komunistických totalitárních režimů ke skautingu, skautskému hnutí a skautským národním organizacím, provázený pronásledováním, zákazem činnosti a perzekucí skautů a skautek, i když se paradoxně mládežnické totalitárním státem řízené organizace snažily okopírovat ze skautingu vše, co představovalo praktický skauting, samozřejmě kromě skautských idejí a světového bratrství skautů a skautek, což bylo podle Leninovy manželky Naděždy Krupské zcela nepřijatelné. Krupská obdivovala na Baden-Powellově skautingu jeho strukturu, metodiku a praktickou činnost, a doporučila je smysluplně využít v sovětských mládežnických organizacích, ale principy a ideje skautingu zásadně odmítala. Autor připomíná i problémy „barevného“ a „bílého“ skautingu v době apartheidu v Jihoafrické republice a rasové segregace ve Spojených státech. Jeho pozornost patří také zemím, původně koloniím, které postupně ve dvacátém století získaly svobodu a nezávislost, což vedlo mimo jiné i k úpravám skautského slibu popřípadě i zákona a dalších změn v příslušných de facto nově ustavených národních skautských organizacích, které původně byly rovněž součástí skautské organizace ve vládnoucí zemi. To jsou informace pro většinu z nás nepříliš známé.

První kapitola (str. 7–49) je nazvána *Prvních sto let přetváření budoucnosti*. Autor hovoří o nápadu, knize *Scouting for boys*, a o tom, jak a proč došlo ke

vzniku skautingu ve Velké Británii a jeho spontánnímu rozšíření ve světě. B-P zvolil po první světové válce vzor pro uspořádání-strukturu světového skautského hnutí v mírovém poslání a struktuře-organizaci tehdy ustavené Společnosti národů. Mimořádná pozornost je věnována názorovému vývoji samotného zakladatele světového skautského hnutí B-P. Tento vývoj u něho probíhal prakticky od prvních spontánních počátků britského skautingu následovaných rovněž spontánním rozvojem skautingu ve světě, pro který byl britský skauting v té době vzorem. B-P postupně dospěl k pochopení smyslu-plnosti existence nezávislého, humanismem prodchnutého, samostatného světového skautského hnutí. B-P původně neuvažoval o založení nové organizace, ale neuspěl s předložením a nabídnutím skautské metody tehdy existujícím britským mládežnickým organizacím se záměrem, aby tak skautská metoda vychovávala zdatnou a fyzicky i duševně vyspělou britskou mládež a připravovala ji ke službě Britskému impériu. Naopak především jeho publikace *Scouting for Boys* (1908) (a nejen ta), která následovala necelý rok po experimentálním táboře na ostrově Brownsea (1907), iniciovala spontánní vznik skautských družin a oddílů nejen ve Velké Británii, ale také v řadě dalších zemí celého světa. Autor se poté věnuje podrobnému rozboru historického vývoje skautingu ve světě v době, kdy v jeho čele stál B-P. Pozornost věnuje také v diskutovaných souvislostech globalizaci skautingu. Autor využívá jako příklad k podrobnější ilustraci a charakteristice světového skautského hnutí rozvoj a působení WOSM v letech 1924-2004 a posléze kvantifikuje stav současného světového skautingu na počátku dvacátého prvního století.

Druhá kapitola (str. 51-103) je nazvána *Ideál, hnutí, organizace*. Nejprve jsou diskutovány základní charakteristiky skautingu: *definice, co je skauting* – vysvětluje k tomu se vztahující pojmy jako hnutí, výchovné, neformální, institucionálně organizované, samosprávné, nezávislé a nepolitické, hnutí mladých lidí a pro mladé lidi včetně úlohy dospělých v něm, založené na dobrovolném členství, otevřené každému; *účel (proč existuje) a principy (hodnoty, na kterých je skauting založen)* – podrobně rozebírá základní principy skautingu, skautský slib a skautský zákon; *výchovná skautská metoda* – zde autor navazuje na základní principy, z nichž se v podstatě skautská metoda odvíjí, diskutuje učení činností (learning by doing), týmovou práci v malých skupinách, aktivní spolupráci mládeže s dospělými, progresivní samostatný rozvoj, přírodu a venkovní aktivity. Autor představuje skauting jako vysoce intuitivní výchovné hnutí, skauting chápe v souladu s B-P spíše jako hnutí než organizaci, a vysvětluje výchovné působení, smysl, cíle a „kouzlo“ skautingu. Autor popisuje, jak skautské organizace pracují ve městech, v jednotlivých státech a na celém světě, tedy v podstatě v místních seskupeních (především družinách a oddílech) a národních asociacích, otevřeně diskutuje problémy zemí a států, kde existuje

více než jedna asociace, zemí, kde působí federace na náboženských základech, a zemí s federacemi založenými na kulturních nebo na kulturních a náboženských základech. Vyjadřuje se ke světovým skautským organizacím, mezinárodní sounáležitosti a otázce spolupráce mezi světovou organizací skautů WOSM a světovou organizací skautek WAGGGS, které zatím stále ještě působí odděleně, i když úzce spolupracují. Soudí, že toto oddělené působení nemusí být a snad ani nebude navždy. V té souvislosti předkládá současnou strukturu WOSM a WAGGGS a uvádí, jak organizace pracují na úrovni měst, zemí-států a celého světa. Velkou pozornost autor věnuje podmínkám uznávání národních asociací a příslušnosti ke světovým skautským organizacím, včetně rozlišení, co je a co není skauting. Autor se zde rovněž zabývá otázkou náboženství, kultury a tradice, což mohou být pohnutky vedoucí někdy někde dokonce i ke štěpení skautingu.

Třetí kapitola (str. 105–167) je věnována *globální a místní výchově k občanství*. Nejprve jsou diskutovány výchova k občanství a skauting, smysl a cíle výchovy občanů, předpoklady pro výchovu k občanství ve skautingu, zásady stávající společnosti ve vztahu k měnící se – transformující se společnosti. Autor otevírá otázku soudržnosti a roztržitého ve světovém skautském hnutí, problémů skautingu ve Spojených státech a jeho specifika (kontroverze-polemiky a kulturní válka), dále hodnocení duchovního rozměru ve skautském hnutí a vztahu skautingu k církvím, k sociálním hodnotám, kulturních změnám a kritickému myšlení. Závěr třetí kapitoly je věnován místním zdrojům-kořenům, národní příslušnosti a sounáležitosti a globální angažovanosti, tedy mírové kultuře, lidským právům, rozvoji společnosti a legitimě mezinárodních institucí.

V závěrečných poznámkách (str. 163-235) najdeme seznam zemí a teritorií, ve kterých působí skautské asociace, které v současné době patří ke světovému skautskému hnutí, reprezentovanému WOSM a WAGGGS, dále pak obsáhlý poznámkový aparát, doplňující a tím i vysvětlující některé sdělené skutečnosti, rozsáhlou a pečlivě zpracovanou bibliografii a konečně index, který umožňuje dobrou orientaci v textu.

Co říci závěrem? Už před několika roky jsem diskutoval s vnukem B-P Michaelem o potřebě solidní studie svým způsobem vědeckého charakteru (snad to nezní příliš nadsazeně), která by byla zaměřena na filozofii skautského hnutí. Michael tenkrát zdůrazňoval, že skautské hnutí takovou studii potřebuje, ale dosud ji nemá. I když nelze Valloryho disertaci z roku 2007 ani zde z ní odvozenou a diskutovanou recenzovanou studii *World Scouting* od téhož autora považovat za vysloveně filozofickou publikaci, svým obsahem ji lze oprávněně chápat jako dosud nejlepší a nejkvalitnější vědecky zpracovanou historickou a sociologickou studii, tedy text na patřičné odborné úrovni, opírající se

o autorovy rozsáhlé znalosti a jím provedené pečlivé studium podkladů a pramenů, který kdy byl skautům a skautkám i veřejnosti nabídnut. Autor řeší komplexně celou problematiku historie, filozofie – duchovní podstaty a působení světového skautského hnutí, reprezentované především dvěma organizacemi WOSM a WAGGGS s vědomím skutečnosti, že obě organizace v podstatě založil B-P a obě organizace také dodnes vyznávají téměř shodný skautský slib a skautský zákon i základní principy skautingu. I to samo o sobě je pozoruhodný jev.

Recenzovaná Valloryho publikace má skutečně mimořádný význam a kvalitu a lze ji vřele doporučit všem, kdo chtějí hlouběji proniknout, poznat a pochopit podstatu světového skautského hnutí. Oprávněně může sloužit také jako učebnice neformální výchovy ke globálnímu občanství prostřednictvím skautingu. Jde skutečně o nejlepší akademickou studii skautingu, která kdy byla napsána, poskytující dokonalý obraz o podstatě, historii, více jak stoletém vývoji a současnosti i budoucnosti světového skautského hnutí a jeho významu pro lidstvo, založené na autorově vlastní systematické badatelské a vědecké činnosti.

Roudnice n. L., srpen 2012

Jiří Čejka - Péguy